

Vastaus Mikko Viilon ja 31 muun valtuutetun aloitteeseen asukasosallisuus koulu- ja päiväkotipihojen suunnitteluun

VD/3213/00.02.00.03/2024

TeA/PW/ST/HH/MS/EA-K/KM/MT/JR/EK

Mikko Viilo sekä 31 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

” Kun kaavoitamme alueita tai suunnitellemme katuja tai puistoja, töihin sisältyy Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen vuorovaikutus. Sen vaiheita ovat mm. asukastilaisuudet, työn asettaminen nähtäville ja mahdollisuus muistutuksen jättämiseen. Mieliapiteiden suuri määrä erityisesti kaavoissa ja puistosuunnitelmissa osoittaa asukkaiden osallistumisen halun.

Kun suunnitellemme koulujen tai päiväkotien pihoja, mitään edellä mainitusta vuorovaikutuksista ei esiinny. Pihasuunnitelmia ei ole kohteiden kaavoissa tai hankesuunnitelmissa, ja näin ollen edes luottamuselimet eivät pääse vaikuttamaan niihin. Kontrasti puistosuunnitteluun on räikeä – siinä osallistetaan asukkaita ja kaupunkitilalautakunta hyväksyy tarkan suunnitelman.

Tämä aloite esittää, että koulujen ja päiväkotien pihojen suunnittelussa osallistetaan asukkaita, esim. samankaltaisin menetelmin kuin puistosuunnittelussa. Oleellisimpia vaiheita olisivat mieliapiteiden keräys ennen suunnittelua, suunnitelman nähtävilläolo ja hyväksyntä asianmukaisessa elimessä.

Koulujen ja päiväkotien pihat ovat isoja puistoja, jotka ovat tärkeitä lapsille ja iltaisin kaikkien käytössä. On epä johdonmukaista, että niiden suunnitelmat on rajattu julkisuuden ja demokraattisen vaikuttamisen ulkopuolelle.”

Kaupunginvaltuusto 22.4.2024 § 14

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Mikko Viilon ja 31 muun valtuutetun aloite asukasosallisuus koulu- ja päiväkotipihojen suunnitteluun

Kiinteistöt ja tilat sekä kasvatuksen ja oppimisen palvelualueet toteavat vastauksenaan seuraavaa:

Pihojen suunnittelu ja rakentaminen uudisrakennuskohteissa liittyy kiinteästi toimitilahankkeiden ja rakennusten suunnitteluun, eikä niitä käsitellä erillisinä puistojen ja katujen rakentamiseen verrattavissa olevina hankkeina. Koulujen ja päiväkotien pihat ovat osa oppis- tai päiväkotiympäristöä, jossa asiakkuus on ensisijaisesti kasvatuksen ja oppimisen toimialalla ja pihojen ensisijaisina käyttäjinä ovat ko. koulujen oppilaat ja päiväkotien lapset. Pihakorjausten lähtökohtana on olemassa olevat puitteet, tekniset korjaustarpeet ja nykyisten käyttäjien toiminnalliset muutostarpeet.

Tämän vuoksi osallistaminen sekä koulujen ja päiväkotien suunnittelu- ja toteutusvaiheessa on ensisijaisesti kasvatuksen ja oppisen toimialan vastuulla. Osallistamisesta hankkeiden eri vaiheissa on laadittu oppaat ja prosessikuvaukset kaupunkiympäristön sekä kasvatuksen ja oppimisen toimialojen yhteistyönä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala vastaa kohteiden osallisuussuunnitelmien laatimisesta. Osallisuussuunnitelmassa määritellään, missä laajuudessa ja missä kohderyhmässä osallisuustoimet toteutetaan. Ensisijaisesti kohteissa osallistetaan kohteen käyttäjiä, kuten lapsia, oppilaita, henkilökuntaa ja huoltajia. Vantaan kaupunki on kehittänyt lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia aktiivisesti jo useamman vuoden ajan. Lasten ja Nuorten Vantaa-toimintaohjelma aloitettiin vuonna 2010 ja nykyisin sen nimi on Lapset ja nuoret ympäristönsä rakentajina. Lisätietoa löytyy osoitteesta [Lapset ja nuoret ympäristönsä rakentajina | Vantaa](#)

Uudisrakennuskohteissa toteutetaan pääsääntöisesti laajempi kysely, jossa kerätään myös muiden alueen asukkaiden toiveita ja näkemyksiä pihan suhteen. Nämä kyselyt julkaistaan osallistuvavantaa.fi sivustolla.

Piha-alueiden suunnittelua ohjaavat koulusuunnitteluohje, koulun pedagoginen suunnitelma tai päiväkotisuunnitteluohje, tarveselvitykset ja hankesuunnitelma-asiakirja sekä osallisuussuunnitelman mukaiset osallisuustoimet. Suunnittelun perusteet ja ohjaavat dokumentit ovat avoimna demokraattiselle päätöksenteolle lautakuntien ja kaupunginhallituksen käsittelyssä hallintosäännön määrittelemällä tavalla.

Pihasuunnitelmat laaditaan ja hyväksytään pääsääntöisesti uudisrakennus- ja perusparannushankkeiden rakennussuunnitelmien yhteydessä.

Kaupunginhallitus 18.11.2024 § 23

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään:

- a) antaa Mikko Viilolle ja 31 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin palauttaa asia valmisteluun.

Merkittiin, että kaupunginhallitus jätti asiaan seuraavan yhteisen pöytäkirjalausuman:

”Kaupunginhallitus edellyttää vastaukseen selvitystä keinoista, joilla koulujen ja päiväkotien pihojen suunnitellussa lisätään asukkaiden osallistamista.”

Kiinteistöt ja tilat, kasvatuksen ja oppimisen sekä liikunnan palvelualueet toteavat vastauksenaan seuraavaa:

Pihojen suunnittelu ja rakentaminen uudisrakennuskohteissa liittyy kiinteästi toimitilahankkeiden ja rakennusten suunnitteluun, eikä niitä käsitellä erillisinä puistojen ja katujen rakentamiseen verrattavissa olevina hankkeina. Pihasuunnitelmat laaditaan ja hyväksytään pääsääntöisesti uudisrakennus- ja perusparannushankkeiden rakennussuunnitelmien yhteydessä. Koulujen ja päiväkotien pihat ovat osa oppimis- tai päiväkotiympäristöä, jossa asiakkuus on ensisijaisesti kasvatuksen ja oppimisen toimialalla ja pihojen ensisijaisina käyttäjinä ovat ko. koulujen oppilaat ja päiväkotien lapset. Pihakorjausten lähtökohtana on olemassa olevat puitteet, tekniset korjaustarpeet ja nykyisten käyttäjien toiminnalliset muutostarpeet.

Tämän vuoksi osallistaminen koulujen ja päiväkotien suunnittelu- ja toteutusvaiheessa on ensisijaisesti kasvatuksen ja oppimisen toimialan vastuulla. Osallistamisesta hankkeiden eri vaiheissa on laadittu oppaat ja prosessikuvaukset kaupunkiympäristön sekä kasvatuksen ja oppimisen toimialojen yhteistyönä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala vastaa kohteiden osallisuussuunnitelmien laatimisesta. Osallisuussuunnitelmassa määritellään, missä laajuudessa ja missä kohderyhmässä osallisuustoimet toteutetaan. Ensisijaisesti kohteissa osallistetaan kohteen käyttäjiä, kuten lapsia, oppilaita, henkilökuntaa ja huoltajia. Vantaan kaupunki on kehittänyt lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia aktiivisesti jo useamman vuoden ajan. Lasten ja Nuorten Vantaa-toimintaohjelma aloitettiin vuonna 2010 ja nykyisin sen nimi on Lapset ja nuoret ympäristönsä rakentajina. Lisätietoa löytyy osoitteesta [Lapset ja nuoret ympäristönsä rakentajina | Vantaa](#). Osallisuuden menetelmät vaihtelevat kohteen ja tarkoituksen mukaan ja ne sovitaan käyttäjien ja suunnitteluryhmän kanssa. Menetelmiä ovat esimerkiksi työpajat, kyselyt, havainnointikävelyt, pihapolut ja taidelähtöiset menetelmät.

Uudisrakennuskohteissa ja aina, kun on mahdollista, toteutetaan lähialueen asukkaille ja huoltajille avoin kysely, jossa kartoitetaan asukkaiden ja iltakäyttäjien toiveita liittyen pihoihin ja niiden toiminnallisiin. Kyselyt löytyvät kootusti osoitteesta osallistuvavantaa.fi. Kyselylinkkejä jaetaan julisteiden, koulujen Wilma-viestien ja päiväkotien sähköpostilistojen kautta. Kyselyjä jaetaan myös Vantaan kaupungin alueellisissa uutiskirjeissä. Kyselylinkkejä jaetaan myös alueiden Facebook Puskaradioissa. Mahdollisuuksien mukaan käytetään myös asukasyhdistyksiä ja järjestöjä viestin jakamisessa. Viimeisen kahden vuoden aikana tehtyjen asukaskyselyiden vastaajamäärät ovat nousseet, koska kyselyjen jakelukanavia on monipuolistettu. Erityisesti iltakäyttäjiä, huoltajia ja lähialueen asukkaita on tavoitettu paremmin kuin ennen.

Liikunnan palvelualue on toteuttanut yhteistyössä toimitilajohtamisen ja kasvatuksen ja oppimisen kanssa systemaattista käyttäjien osallistamista koulujen pihojen perusparannuksien pihasuunnittelussa vuodesta 2016 lähtien, jonka jälkeen päiväkodit ovat tulleet mukaan vuonna 2020. Koulujen (Osallistava pihaprojekti 2021, Vantaan Liikkuva koulu) ja päiväkotien (Osallisuusmalli Vantaan Liikkuva päiväkotit, 2021) osallistamiseen on luotu mallit, jotka pohjautuvat Vantaan kaupungin Lasten ja nuorten osallisuusoppaisiin 1 ja 2.

Tarkoituksena mallien avulla on saada käyttäjiltä relevanttia tietoa, jota voidaan hyödyntää pihaparannusten yhteydessä. Osallistaminen tuo suunnittelijoille tärkeää tietoa sekä toimii myös viestintäkeinona alueen asukkaille tulevasta pihaprojektista. Koulujen ja päiväkotien osallisuusmallien kautta on myös osallistettu alueen asukkaita mukaan suunnitteluun. Liikunnan palvelualue on toteuttanut myös kyselyitä kuntalaisille lähiliikuntapaikka suunnittelun yhteyksissä.

Kasvatuksen ja oppimisen osallisuusasiantuntijoiden vastuulla on huolehtia kohteiden ensisijaisten käyttäjien, kuten lasten, nuorten ja henkilökunnan tarpeiden ja toiveiden kuuleminen pihahankkeissa.

Lähialueen asukkaiden osallistamista toteutetaan muun osallisuustyön ohessa. Nykyisillä resursseilla ei pystytä laajentamaan osallisuuden kohderyhmää muihin asukkaisiin edellä mainitun lähialueen asukkaiden osallistamistyön lisäksi.

Piha-alueiden suunnittelua ohjaavat koulusuunnitteluohje, koulun pedagoginen suunnitelma tai päiväkotisuunnitteluohje, tarveselvitykset ja hankesuunnitelma-asiakirja sekä osallisuussuunnitelman mukaiset osallisuustoimet. Suunnittelun perusteet ja ohjaavat dokumentit ovat avoimna demokraattiselle päätöksenteolle lautakuntien ja kaupunginhallituksen käsittelyssä hallintosäännön määrittelemällä tavalla.

Kaupunginhallitus 10.2.2025 § 13

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Mikko Viilolle ja 31 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 24.2.2025 § 6

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että vihreiden valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavaan pöytäkirjalausuman:

Merkittävä osa kaupunkilaisten vaikuttavuudesta tulee siitä, että päättäjillä on mahdollisuus perehtyä asukkailta saatuun palautteeseen ja siihen, miten se on vaikuttanut esitettyihin päätöksiin. Päiväkotien pihojen osalta tämä ei toteudu, koska mitään suunnitelmaa saatika siihen esitettyä palautetta ei käsitellä missään luottamuselimessä.

Vastauksessa luetellut yleiset suunnitteluohjeet ovat ei-julkisia dokumentteja, joita ei käsitellä missään luottamuselimessä. Nämä pitää saada julkiseksi ja kaupunkilaisten arvioitavaksi. Yksittäisten hankkeiden päätöskäsittelyä pitää kehittää niin, että edes karkeat hahmotelmat tontin tilan käytöstä ja pihasta esitetään.

Alueidenkäyttölain 90 §:n mukaan kunnan "yleisen alueen" suunnittelemisessa täytyy noudattaa "soveltuvin osin" sitä mitä 85 ja 62 §:ssä säädetään katualueiden ja kaavoituksen vuorovaikutuksesta, "jos tämä on alueen erityisen merkityksen vuoksi tarpeen". Koulujen ja päiväkotien pihat ovat asukkaiden käytössä toiminta-aikojen ulkopuolella, myös palveluverkkosuunnitelman mukaan osa liikunnan palveluverkkoa. Ne sijaitsevat lähes aina asukkaiden kannalta keskeisillä paikoilla. Olemme yhä

useammin tilanteessa, jossa aloitteessa esitetyn vuorovaikutuksen voisi katsoa jo lainkin näkökulmasta soveltuvan päiväkotien ja koulujen pihojen suunnitteluun.

Liitteet:

- Mikko Viilon ja 31 muun valtuutetun aloite asukasosallisuus koulu- ja päiväkotipihojen suunnitteluun

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot:

tilakeskusjohtaja Pekka Wallenius, puh. 040 749 2592, [etunimi.sukunimi\(at\)vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi)
palveluverkkoasiantuntija Satu Turunen, 043 827 1740, [etunimi.sukunimi\(at\)vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi)
palveluverkkoasiantuntija Hannu Haarala, 050 302 9750, [etunimi.sukunimi\(at\)vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi)
osallisuusasiantuntija Karoliina Mutanen, 040 589 2731, [etunimi.sukunimi\(at\)vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi)
osallisuusasiantuntija Ellinoora Ala-Karvia, [etunimi.sukunimi\(at\)vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi)
pihavastaava Marika Suotula, 043 827 1754, [etunimi.sukunimi\(at\)vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi)
liikunnansuunnittelija Jani Raivio, 040 840 1945, [etunimi.sukunimi\(at\)vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi)